

Sygn. akt V U 455/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2013r.

Sąd Okręgowy w Słupsku w S. Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Ewa Sławińska-Klamann**

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Adamczyk-Podolska

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2013r. w Słupsku

na rozprawie sprawy

z odwołania G. P.

od decyzji **Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

z dnia 5 kwietnia 2012 r. znak (...)

w sprawie G. P.

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o rentę rolniczą

I. oddała odwołanie,

II. nie obciąża ubezpieczonej G. P. kosztami procesu.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona G. P. odwołała się od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 05.04.2012 roku, znak (...), odmawiającej prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym. Domagała się zmiany decyzji poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o oddalenie odwołania w całości oraz zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Organ rentowy podniósł, że po przeprowadzeniu badań lekarskich Lekarz Rzeczoznawca KRUS uznał ubezpieczoną za okresowo całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym. Natomiast Komisja Lekarska KRUS, po wniesieniu sprzeciwu (...) Inspektora Orzecznictwa Lekarskiego KRUS, zmieniła orzeczenie i uznała ubezpieczoną za zdolną do pracy w gospodarstwie rolnym

Sąd ustalił, następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona G. P., ur. (...), do dnia 31.03.2012 r. uprawniona była do renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

/bezsporne/

W dniu 30.01.2012 roku ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dowód: wniosek – k. 197-197 v. akt KRUS.

Orzeczeniem z dnia 07.03.2012 roku Lekarz Rzeczoznawca KRUS uznał G. P. za okresowo całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

Po wniesieniu sprzeciwu przez (...) Inspektora Orzecznictwa Lekarskiego KRUS, Komisja Lekarska KRUS orzeczeniem z dnia 29.03.2012 r. nie stwierdziła naruszenia sprawności organizmu w stopniu powodującym całkowitą niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dowód: orzeczenie Lekarza Rzeczoznawcy – k. 223 akt KRUS; orzeczenie Komisji Lekarskiej KRUS – k. 229 akt KRUS.

G. P. ma ustalony umiarkowany stopień niepełnosprawności do dnia 31.01.2013 r. Przyczyna niepełnosprawności upośledzenie narządu ruchu (kod 05 –R), choroby neurologiczne (kod 10-N) oraz inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (kod 11- I).

Dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 04.03.2011 r. – k. 217 akt KRUS

Decyzją Prezesa KRUS z dnia 05.04.2012 roku, znak (...), odmówiono ubezpieczonej prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Dowód: decyzja KRUS – k. 230-230 v. akt KRUS

Stwierdzone u ubezpieczonej nadciśnienie tętnicze unormowane, bez zmian narządowych, otyłość prosta II⁰, nie ograniczająca sprawności ruchowej, obuuszny niedosłuch odbiorczy średniego stopnia, zaburzenia zmysłu smaku oraz drętwienie języka nie czynią G. P. całkowicie niezdolnej do pracy w gospodarstwie rolnym.

W ocenie biegłej internisty ubezpieczona zdolna do pracy w gospodarstwie rolnym. Biegła zgodziła się z opinią Komisji KRUS.

Biegły laryngolog uznał, że powyższe schorzenia nie ograniczają zdolności ubezpieczonej do pracy na roli.

Biegła neurolog rozpoznała u ubezpieczonej zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa, głównie szyjnego, bez uszkodzenia układu nerwowego, torbiele B. pod kolanem prawym oraz zespół cieśni nadgarstków, bez zaburzeń ruchowych rąk, jednakże nie uznała ubezpieczonej za całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym.

Ubezpieczona nie ma gospodarstwa rolnego, jest ubezpieczona w KRUS przez syna jako domownik. Badaniem neurologicznym biegła nie stwierdziła ograniczenia ruchów rąk, palców rąk, zaników mięśniowych, a więc przedmiotowych objawów uszkodzenia nerwów pośrodkowych. W ocenie biegłej podawane drętwienie rąk nie ogranicza zdolności do pracy. zmiany kręgosłupa, głównie szyjnego nie spowodowały u ubezpieczonej uszkodzenia układu nerwowego i nie powodują niezdolności do pracy. Biegła podzieliła stanowisko Komisji KRUS.

Uzupełniając swoją opinię biegła neurolog podtrzymała ją w całości oraz podniosła, że przeprowadzonym badaniem neurologicznym nie stwierdzono uszkodzenia centralnego i obwodowego układu nerwowego, a tym samym niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Zdaniem biegłego chirurga nieznaczne zmiany żyłakowe kończyn dolnych bez zmian troficznych, bez obrzęków, przy dobrym ukrwieniu tętniczym nie powodują u G. P. całkowitej niezdolności do pracy, w tym w gospodarstwie rolnym.

Nie stwierdzono również schorzeń onkologicznych powodujących niezdolność do pracy. U ubezpieczonej rozpoznano stan po usunięciu łagodnego guza języka i węzła chłonного szyi.

W ocenie biegłego reumatologa choroba zwyrodnieniowa stawów obwodowych głównie rąk i kolan w aktualnym stanie jej zaawansowania nie upośledza w stopniu trwałym i istotnym funkcji narządu ruchu uzasadniającym orzeczenie o niezdolności ubezpieczonej do pracy w gospodarstwie. Zabieg ortopedyczny planowany z powodu torbieli B. jest elementem leczenia i nie ma aktualnie wpływu na kwalifikacje orzecznicze. Choroba zwyrodnieniowo-dyskopatyczna kręgosłupa nie upośledza w sposób istotny jego funkcji, ale z uwagi na dolegliwości typu bóle i zawroty głowy, okresowo objawy korzeniowe, należy uwzględnić opinię biegłego neurologa.

Biegły ortopeda rozpoznał u ubezpieczonej chorobę zwyrodnieniową obu stawów kolanowych (po artroskopii prawego stawu kolanowego w okresie gojenia), chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa nieznacznie ograniczającą sprawność ruchową ubezpieczonej, zespół cieśni nadgarstka prawego i lewego, otyłość. W ocenie biegłego powyższe schorzenia ortopedyczne nie ograniczają ubezpieczonej w stopniu, który czyniłby ją całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym. Przeciwwskazana ciężka praca fizyczna wymagająca długotrwałego chodzenia czy pracy w pozycji wymuszonej.

Po ponownej analizie dokumentacji medycznej biegły ortopeda podtrzymał swoją opinię w całości. W jego ocenie schorzenia ortopedyczne nie ograniczają sprawności ubezpieczonej w stopniu, który czyniłby ją całkowicie niezdolną do pracy. Umiarkowany stopień niepełnosprawności zdaniem biegłego nie ma istotnego związku z podstawowymi schorzeniami ortopedycznymi występującym u ubezpieczonej.

Biegły ortopeda podtrzymał swoją opinię w całości. Nadto podniósł, że dostarczona dokumentacja nie pozwala na zmianę jego kwalifikacji.

Dowód: protokół badań sądowo-lekarskich z dnia 29.05.2012 r. – k. 13-14 akt sprawy, opinia sądowo-lekarska z dnia 20.08.2012 r. – k. 34-35 akt sprawy, protokół badań sądowo-lekarskich z dnia 10.12.2012 r. – k. 5455 akt sprawy, wyjaśnienia ubezpieczonej- k. 75 w zw. z k. 76 akt sprawy (00:01:19-00:12:08), protokół badań sądowo-lekarskich z dnia 17.04.2013 r. – k. 87-87 v. akt sprawy, aneks do opinii z dnia 23.05.2013 r. – k. 102 akt sprawy, zaświadczenie z UG B. z dnia 17.05.2013 r. – k. 100 akt sprawy, wyjaśnienia ubezpieczonej – k. 107 -107 v. w zw. z k. 108 akt sprawy (00:03:11-00:09:14), opinia uzupełniająca biegłej neurolog z dnia 01.07.2013 r. – k. 114 akt sprawy, aneks do opinii biegłego ortopedy z dnia 02.10.2013 r. – k. 132 akt sprawy, wyjaśnienia ubezpieczonej – k. 141-141 v. w zw. z k. 142 akt sprawy (00:02:07-00:07:06)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej G. P. nie zasługuje na uwzględnienie.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję odmawiającą ubezpieczonej prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oparł się na przepisach ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U.2008 r., nr 50, poz. 291 z późn. zm.).

Zgodnie z treścią art. 21 ust. 1 cyt. ustawy, renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres, o którym mowa w ust. 2,
- 2) jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym,

3) całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu lub w okresach, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1 i 2, lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Definicję niezdolności zawiera przepis art. 21 ust. 5 powołanej na wstępie ustawy, który stanowi, że za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym uważa się ubezpieczonego, który z powodu naruszenia sprawności organizmu utracił zdolność do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym.

Całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za trwałą, jeżeli ubezpieczony nie rokuje odzyskania zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (art. 21 ust. 6 w/w ustawy).

Całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za okresową, jeżeli ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym (art. 21 ust. 7 w/w ustawy).

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczona jest nadal całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym, Sąd dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego neurologa, ortopedy, reumatologa, onkologa, laryngologa oraz chirurga. Pozostałe przesłanki nie były kwestionowane przez organ rentowy.

Przy ocenie opinii wydanej w rozpatrywanej sprawie Sąd miał na względzie, iż opinia biegłych podlega, jak inne dowody ocenie według art. 233§1 k.p.c., lecz odróżniają ją szczególne kryteria oceny. Stanowią je zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziom wiedzy biegłych, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków. Przedmiotem opinii biegłych nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych). Nie podlega ona zatem weryfikacji, jak dowód na stwierdzenie faktów, na podstawie kryterium prawdy i fałszu. Zgodnie z art. 233§1 k.p.c., Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Sąd nie jest związany opinią biegłych i ocenia ją na równi z innymi środkami dowodowymi w ramach swobodnej oceny dowodów.

W ocenie Sądu, dopuszczalne było oparcie rozstrzygnięcia na wnioskach z opinii biegłych sądowych, którzy zgodnie uznali, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym. Wnioski opinii zostały oparte na zebranej w sprawie dokumentacji lekarskiej oraz badaniu ubezpieczonej. Opinie zostały wydane przez lekarzy o specjalnościach odpowiednio dobranych do schorzeń ubezpieczonej.

Biegli zgodnie uznali, że obecnym badaniem neurologicznym, ortopedycznym, chirurgicznym, onkologicznym, reumatologicznym oraz laryngologicznym nie stwierdza się u ubezpieczonej objawów powodujących u niej całkowitą niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd nie znalazł powodów do podważenia rzetelności sporządzenia i prawidłowości wniosków w w/w opiniach.

Sąd Najwyższy wyjaśnił w tej mierze, że do dowodu z opinii biegłego nie mogą mieć zastosowania wszystkie zasady prowadzenia dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 k.p.c., a zatem sąd nie jest obowiązany dopuścić dowód z opinii kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia nie jest korzystna dla strony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, nie publikowany). Żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania (wyrok z dnia 10 września 1999 r., II UKN 96/99, OSNAPUS 2000, nr 23, poz. 869; podobne poglądy były już wielokrotnie wyrażane w wyrokach z dnia 6 marca 1997 r., II UKN 23/97, OSNAPUS 1997, nr 23, poz. 476, z dnia 21 maja 1997 r., II UKN 131/97, OSNAPUS 1998, nr 3, poz. 100 oraz z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408). Wielokrotnie też Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii oraz, że oraz że nie uzasadnia przeprowadzenia dowodu z opinii kolejnych biegłych lekarzy sądowych przekonanie ubezpieczonego o utrzymującym się stanie inwalidztwa - wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPUS 2000, nr 22, poz. 807, z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPUS 1998, nr 5, poz. 161, z

dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPUS 1998, nr 13, poz. 408 oraz z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPUS 1998, nr 20, poz. 612.

W ocenie Sądu wnioski zawarte w opiniach powołanych w sprawie biegłych są prawidłowe i logicznie uzasadnione.

W ocenie Sądu wskazane powyżej opinie uznać należało za zupełne, jasne, zaś zawarte w nich stwierdzenia za kategorię kategoryczne.

Biegli w sposób wyczerpujący i skrupulatny dokonali oceny stanu zdrowia ubezpieczonej, zaś wynikające z przeprowadzonych badań przedmiotowych i podmiotowych wnioski mają walor dowodowy.

G. P. ma okresowo ustalony umiarkowany stopień niepełnosprawności. Przyczyna niepełnosprawności upośledzenie narządu ruchu (kod 05 –R), choroby neurologiczne (kod 10-N) oraz inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego (kod 11- I).

W ocenie Sądu Okręgowego podzielić należy stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2011 r. w sprawie I UK 96/11, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, nawet znacznym, nie jest równoznaczne z orzeczeniem o niezdolności do pracy jako przesłance prawa do renty na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 lutego 2011 r., II UK 269/10, LEX nr 794791). Kwestia relacji orzeczenia o niepełnosprawności i niezdolności do pracy została rozstrzygnięta w orzecznictwie, które zgodnie przyjmuje, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie jest równoznaczne z orzeczeniem o niezdolności do pracy jako przesłance prawa do renty (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 4 lutego 2010 r., III UK 60/09, LEX 585847; z 11 marca 2008 r., I UK 286/07, OSNP 2009, nr 13-14, poz. 178; z 4 marca 2008 r., II UK 130/07, OSNP 2009, nr 11-12, poz. 156; postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2005 r., II UK 77/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 372). Osoba, która ze względów dotyczących rehabilitacji uzyskała orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, nie staje się tylko z mocy tego orzeczenia osobą całkowicie niezdolną do pracy, z pominięciem warunków całkowitej niezdolności do pracy określonych w ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lutego 2010 r., III UK 60/09, LEX nr 585847). Jednocześnie jednak orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie może być pomijane przy ocenie niezdolności do pracy warunkującej prawo do renty (por. wyroki Sądu Najwyższego z 16 lutego 2005 r., I UK 179/04, LEX nr 375620 oraz z 28 stycznia 2004 r., II UK 222/03, OSNP 2004, nr 19, poz. 340). Sąd powinien zatem rozważyć, jaki wpływ na zdolność skarżącego do pracy ma stwierdzenie, że jest on osobą o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Zdaniem Sądu Okręgowego rozstrzygającej niniejszą sprawę skoro biegłym znane było orzeczenia o zaliczeniu ubezpieczonej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności i mimo tego nie stwierdzili oni istnienia całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym u ubezpieczonej – to zgodnie z konkluzjami opinii ubezpieczona może świadczyć pracę w gospodarstwie rolnym syna jako domownik.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 21 ust. 5-7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 2008, nr 50, poz. 291 z późn. zm.) i nie nabyła prawa do renty z mocy art. 21 tejże ustawy.

W tym stanie rzeczy uznając odwołanie ubezpieczonej za bezzasadne, Sąd Okręgowy z mocy art. 477¹⁴§1 k.p.c. oddalił je, o czym orzeczono w pkt I w sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie II sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. Zdaniem Sądu Okręgowego za nieuzasadnione należy uznać obciążenie ubezpieczonej kosztami procesu.

Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej) ubezpieczonej. Okoliczności te powinny być

oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (tak: SN w postanowieniu 1974.01.14 II CZ 223/73 LEX nr 7379). Również SN w postanowieniu 1966.06.28 I CR 372/65 LEX nr 6011 wywiódł, że stosownie do art. 102 k.p.c. w przypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może nie obciążać strony przegrywającej kosztami procesu. Kodeks nie określa bliżej pojęcia "Wypadki szczególne", pozostawiając rozwiązanie tego zagadnienia praktyce sądowej. Jednakże brak jakichkolwiek ograniczeń wyliczonych choćby przykładowo wskazuje na intencję ustawodawcy szerokiego pojmowania zakresu tego terminu.

W przedmiotowej sprawie Sąd uznał, że zachodzą przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c., albowiem ubezpieczona działała w procesie w przeświadczeniu słuszności swych żądań, a ocena ich zasadności wymagała prawidłowej wykładni przepisów prawa.

Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.12.1979 r., II PR 78/79, OSPiKA 1980, nr 11, poz. 196. Ubezpieczona w toku postępowania działała osobiście. Nie korzystała przy tym z pomocy prawnej, przez co pozbawiona była możliwości dokonania prawidłowej oceny stosownych przepisów prawnych. Ponadto przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej ubezpieczonej, sprzecznym z zasadami współzycia społecznego byłoby obciążanie jej kosztami procesu – kosztami zastępstwa procesowego.